

Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἐγνώσθη εὐκρινῶς ἐν τινι ἐπισήμῳ χορῷ. Ὁ Γεώργιος μεταξὺ τῶν φρακοφόρων ἀνδρῶν τῶν γυμνωλέων κυριῶν ἔμεινε καὶ πάλιν ναύτης· καίτερ πρίγκηψ τυχὼν ἀγωγῆς καὶ εὐπατρίδης ὢν κατὰ τὴν ὑψίστην τῆς λέξεως σημασίαν, δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἐθιμοτυπίαν τῶν αἰδουσῶν, ἀποστρέφεται τοὺς ἀκκισμοὺς καὶ τὰς ὑποκλίσεις. Τὸ μόνον ἄρωμα τὸ ἀρέσκον εἰς τὴν ψυχὴν του εἶνε ἡ ἄλμη τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖ ἐφάνη ὁ ἀπέρिटτος χαρακτήρ τοῦ μέλλοντος ἀρχηγοῦ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ ἐν Ἰαπωνίᾳ συμβάντα εἶνε ἤδη πασίγνωστα· ὁ Ἕλλην βασιλόπαις ἐταξίδευε πρὸ μηνῶν εἰς τὰς ἐσχάτας τῆς Ἀνατολῆς μετὰ τοῦ Τσάρεβιτς. Ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐν τῇ πόλει Ὅτσου εἰς ἀστυνομικὸς κλητὴρ ἐπετέθη

ἐξαπίνης κατὰ τοῦ Τσάρεβιτς δι' ὀξέος φασγάνου. Ἐτραυματίσθη τὸν ῥῶσσον διάδοχον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐνῷ ἐτοιμάζετο νὰ ἐπιτεθῇ καὶ ἐκ δευτέρου καὶ θανατώσῃ αὐτόν, ἐφορμήσας ὁ πρίγκηψ Γεώργιος κατήνεγκεν διὰ τῆς βαρείας ῥάβδου τοῦ τοιοῦτον κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δολοφόνου, ὥστε τὸν ἔρριψε χαμαὶ ἀναίσθητον, ἡμιθανῆ.

Ἄλλ' ὁ Γεώργιος ἂν καὶ ἡ φήμη διέσπειρε τὸ κατόρθωμα αὐτοῦ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον, ἂν καὶ οἱ κώδωνες ἤχησαν ἐν Ῥωσίᾳ καὶ ἐψάλησαν δοξολογίαι ἐν αἷς ἐξήρθη τὸ ὄνομά του, αὐτὸς οὔτε ὀλιγώτερον ἀπέρिटτος θὰ γίνῃ διὰ τοῦτο οὔτε περισσότερον ὑπερήφανος. — Ὁ πρίγκηψ Γεώργιος ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῇ 12 Ἰουνίου 1869. Ἐλαβε τὸν βαθμὸν Ἀνθυποπλοιάρχου τῇ 19 Ἰουλίου 1889.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἰέπαινοι ἐν ταῖς νεκρολογίαις κατέστησαν τοσοῦτον κοινοί, ὥστε κατήντησεν ἀληθῶς δυσχερὲς ἐγχείρημα τὸ νὰ χαρακτηρίσῃ τις ἐπαξίως ἄνδρα διαπρεπῆ καὶ ἐπιφανῆ. Αἱ ἐκφράσεις: ἀφοσίωσις εἰς ιδεῶδες, ὑπηρεσίαι πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἔθνος, ἐκπλήρωσις καθήκοντος, ἔξαρσις αἰσθήματος, ἀπειρίβησαν τόσον πολὺ ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χρήσεως, ὥς νομίσματα ἀπὸ χεῖρὸς εἰς χεῖρα κυκλοφοροῦντα, ὥστε δὲν ἤξεύρει τις πλέον ποίας ἐκφράσεις νὰ μεταχειρισθῇ ὅπως ἀπεικονίσῃ ἄνδρα ὅστις πράγματι συνήνου ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀρετὰς ταύτας, ὅστις δὲν ἐπερίμενε ν' ἀποθάνῃ ὅπως πρὸ τοῦ νεοσκαφοῦς τάφου του αἱ ιδιότητες αὐταὶ συνδεθῶσι μετὰ τοῦ ὀνόματός του — καὶ ἦν στιγμὴν ἐσταυρωμένος ἔχων τὰς χεῖρας ἐν τῷ φερέτρῳ δὲν βλέπει πλέον καὶ δὲν ἀκούει τίποτε. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἂς ἀρκεσθῶμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι διὰ τὸν Κωνσταντῖνον Παπαρρηγόπουλον αἱ ἐκφράσεις αὐταὶ δὲν εἶνε ῥητορικὸν κόσμημα, δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ποιητικὴ ἀδεια ἐπιτροπὴ, εἶνε ἡ πραγματικότης, ἡ ἀπέρिटτος, ἡ ἀληθὴς πραγματικότης. Τὸ ἀποδεικνύει ὁ βίος του, τὸ μαρτυροῦν τὰ ἔργα του.

Ἐνα, ὠρισμένον σκοπὸν ἐπεδίωξε κατὰ τὸν βίον του· εἰς ἐν συνεκέντρωσεν ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του· εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν τυχόν τοῦ πολλαπλοῦ ἀλλὰ καὶ ἐνιαίου διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τῶν ἱστορικῶν συμβαμάτων, τοῦ διατηρουμένου τὴν ἀτομικότητα αὐτοῦ ὥς ὁ ἄνθρωπος τὸ ἐγὼ του μεθ' ὅλας τὰς μεταβολὰς τῆς ἡλικίας, τῆς ἀναπτύξεως, τῶν περιστάσεων· τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῆς Ἑλλάδος. Σκοπὸν τοῦ βίου του ἔταξε νὰ μελετήσῃ βαθέως τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δόξης τῆς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς συμφορᾶς καὶ τῶν δακρύων, κατὰ τοὺς χρόνους τῶν κρυφίων ἐλπίδων, τῶν ὑπερανθρώπων ἀγώνων ἢ τῆς πανελληνίου ἀγαλλιάσεως, τὴν Ἑλλάδα ἀγωνιζομένην ἐν Ὀλυμπίᾳ ἢ ἀποκρούουσαν τὰς ὀρδὰς τῶν Ἀβάρων ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ἢ κρατοῦσαν καρυοφύλλι· ψάλλουσιν παιᾶνα, ἢ τὸν Ἀκάδιστον ὕμνον, ἢ βουνίσιο τραγούδι. Καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἤγαγε μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας εἰς πέρας. Ἐμελέτησε τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις, ὅλην του τὴν ζωὴν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν, εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ψυχῆς ταύτης. Ἀρ-

φιβάλλω ἂν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ὑπῆρξεν Ἕλλην ζήσας μετὰ τῆς ιδέας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν εὐρυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως, τόσον ὅσον ὁ Παπαρρηγόπουλος.

Βεβαίως ὅλον τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν. Ἐνδεχόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἡ ἐπίδρασις τοῦ Γκρότε νὰ γίνεταί καταφανής, ἐνδεχόμενον ἡ νεωτέρα ἱστορία νὰ εἶνε λίαν συνοπτικὴ, οἰονεὶ σχεδιάσμα, ἂν καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔπραξεν ἐκ προθέσεως, φρονῶν, καὶ λίαν ὀρθῶς, ὅτι τὰ γεγονότα τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος λίαν ἐγγὺς ἐτι κείμενα δὲν δύνανται νὰ κριθῶσιν ἀπαθῶς, ὥς φρονεῖ ἐν γένει περὶ τῆς ἱστορίας ὁ Γουλιέλμος Οὐμπολδ. Ἄλλ' ἀπαράμιλλον ἔργον, κτῆμα ἐς αἰὶ ἰσως θέλει διαμείνῃ ἡ μεσαιωνικὴ ἱστορία τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ. Εἶνε γνωστὸν μετὰ ποίας περιφρονήσεως καὶ βδελυγμίας ἔγραφον οἱ Φράγκοι περὶ τοῦ Bas Empire, πῶς μόνον αἰματηρὰς ἀνομίας καὶ στυγεράς σκηνᾶς διέβλεπον διὰ μέσου τῆς ὀμίχλης τῶν θρησκευτικῶν παθῶν καὶ τῶν δογματικῶν ἐρίδων τοῦ παρελθόντος. Εἰς τὸν Παπαρρηγόπουλον ἀνήκει ἐκ τῶν πρώτων ἡ τιμὴ ὅτι ἀνήγαγεν εἰς φῶς τὸ μεγαλεῖον τοῦ βυζαντιακοῦ ἑλληνισμοῦ, διὰ μακρῶν καὶ ἐπιπόνων ἐρευνῶν. Δὲν ἠρνήθη τὰς μαιφονίας καὶ τὰς βδελυρίας, αἵτινες εἰς τὸν φιλόσοφον ἐταστὴν φαίνονται φυσικὸν ἐπακολούθημα τῶν τότε ἀνωμάλων περιστάσεων, ἀλλ' ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἀληθές, τὸ κυρίως Βυζάντιον δὲν ἦτο αὐτὸ ἰδίως ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλο, εὐγενές, ἀδρεπῆβολον, μεγαλουργόν, ἡρωϊκόν.

Διαλυθείσης τῆς ὀμίχλης τὰ ἀντικείμενα ἐφάνησαν καθαρώτερα, ὥς ἀπέδειξαν αἱ μετὰ ταῦτα ἐργασίαι εὐρωπαϊκῶν ἱστορικῶν.

Ὁ Παπαρρηγόπουλος ὑπῆρξεν ὑπὲρ πάντα ὁ διασώτης ἐνιαίας διὰ τῶν αἰώνων Ἑλλάδος. Ἄλλοι παρεδέχοντο ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔπεσε μετὰ τοῦ Τιμολέοντος, ἔπειτα ἐπὶ μακροῦς, μακροῦς αἰῶνας ἐτάφη, καὶ ὅτι πρὸ δεκαετηρίδων τινῶν ἀφῆλθῃ ἐκ νέου· μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἤνοιγον βαθὺ χάσμα· ἐφρόνουν ὅτι Ἑλλὰς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κορίνθου δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ἄλλ' ὁ Παπαρρηγόπουλος ἀπέδειξε περιτράνως ὅτι ἡ Ἑλλὰς, ὥς ἐθνικὴ συνείδησις, οὐδέποτε ἐξέλιπε, ὅτι πλὴν τῶν ἀπωτέρων προγόνων μας

ἔχομεν καὶ ἐγγυτέρους, μεθ' ὧν ἔχομεν πλείονα τὰ κοινὰ καὶ διὰ τοὺς ὁποίους δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ὑπερφανευώμεθα.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ ἐν τῷ ὥραίῳ περὶ Μιραβὼ ἔργῳ του λέγει ὅτι ὁ ῥήτωρ κατὰ τοῦτο ὑπερτερεῖ τοῦ ὑποκριτοῦ ὅτι δὲν παραλαμβάνει ὅλην τὴν τέχνην του μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν τάφον. Βεβαίως ὁ ῥήτωρ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν πυρώδη τόνον τῆς φωνῆς του, τὴν συναρπάζουσαν χειρονομίαν, τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους αἱ ιδέαι του, ὑπὸ τὴν ῥητορικὴν αὐτῶν μορφήν, μένουσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου. Μένει τὸ ἡμῖς, ἂν δὲν μένῃ τὸ ὅλον. Οἱ βαθεῖς συγγραφεῖς, οἵτινες ἐφιλοπύνησαν τὴν φράσιν των ὅπως ἀναγνωσθῇ καὶ ὄχι ὅπως ἀπαγγελθῇ, εἶνε ὡς πρὸς τοῦτο εὐτυχέ-

στεροι· ὁ θάνατος ἀφαιρεῖ τὴν ζωὴν των, ἀλλὰ τὸ πνεῦμά των μένει ἀκέραιον, ἰσχυρότερον τοῦ πανδαμάτορος χρόνου· εἰς μόνος θάνατος ἀπειλεῖ αὐτό, ἢ λήθη, ὅταν οὐδὲν ἐνέχη ἀξίον ζωῆς. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Παπαρρηγοπούλου οὐδὲ τοῦτον τὸν θάνατον φοβεῖται· συντελέσαν εἰς πληρεστέραν κατανόησιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν συνειδήσεως εἶνε συνδεδεμένον μετ' αὐτῆς· πραγματευθεὶς τόσον ἐξόχως τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ὁ Παπαρρηγόπουλος ἀπέκτησε δικαίωμα ἐν αὐτῇ. Γ.

Σημ. Προσωπογραφίαν μετὰ βιογραφίας τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου τοῦ πολλάκις τιμήσαντος τὰς στήλας τῆς ἡμετέρας Κλειοῦς εὐρίσκουσιν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ ἀρθ. 10. — Ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1815 ἐν Κωνσταντινίᾳ καὶ ἀπέθανε ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἀπριλίου 1891.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΕΝ ΧΑΛΔΙΑ.

ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Δ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ.

(Τέλος.)

Πουρμά: Τὴν πέμπτην πρὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ γάμου προπαρασκευάζεται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ ἐκ λεπτῶν φύλλων ζύμης, ἐξ ὧν, σακχαρεῶς καὶ βουτύρου γλύκυσμά τι, ὅπερ τουρκιστὶ καλεῖται πουρμά καὶ προάρισται ἵνα τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου προσενεχθῇ τοῖς οικείοις τῆς νύμφης. Πρὸς τοῦτο προσκαλοῦσιν ἤδη ἀπὸ τῆς Τετάρτης τὸ μέρος τῆς νύμφης παραγγέλλοντες ὅπως συμπαραλάβωσιν ὅσας θελήσωσι καὶ προσέλθωσι τῇ ἐπαύριον, ὅτε μέλλει νὰ παρασκευασθῇ ἡ πουρμά.¹⁾ Τὴν ἐπιούσαν λοιπὸν περὶ τὴν μεσημβρίαν μεταβαίνουνσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ μόνον γυναῖκες, οὐχὶ δὲ καὶ κοράσια. Ἐνταῦθα παρέχεται αὐταῖς μεγάλη περιποίησης, μάλιστα δὲ καὶ πληροῦσι σακχαρωτῶν τὰ μανδήλια αὐτῶν καθ' ἣν στιγμὴν ἀπέρχονται. Ἐνῷ δὲ δένεται ἡ πουρμά, ἡ δένουσα αὐτὴν παρασκευάζει τὸ οὕτω καλούμενον 'χόρ' (μίγμα ἐξ ἀλεύρου, σακχαρεως καὶ βουτύρου ζέοντος), δι' οὗ ἐπιστρώωνουσιν ἕκαστον φύλλον ζύμης καὶ δι' ἑτέρας γυναικὸς διανέμει ἐξ αὐτοῦ πάσαις ταῖς ξενιζομέναις, αὐταὶ δ' ἀντ' αὐτοῦ προσφέρουσιν ὡς δῶρον χρήματα.

Πρόσκλησις τῆς νύμφης εἰς τὸ λουτρόν: Τρεῖς ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου ἦτοι τὴν Πέμπτην ἢ σύζυγος τοῦ ἀναδόχου τῆς νύμφης, ἢ, μὴ ὑπαρχούσης τοιαύτης, μία τῶν ἐνυπνάνδρων ἀδελφῶν ἢ πλησιεστέραν συγγενῶν τῆς νύμφης προσκαλεῖ αὐτὴν εἰς τὸ λουτρόν. Πρὸς τοῦτο μεταβαίνουσα ἡ ἰδίᾳ ἐσπέραν τινὰ πρὸ τῆς Πέμπτης πρὸς τὴν μητέρα τῆς νύμφης λέγει: «Τὴμ Πέφτ' θ' ἀνοίγ' ἀτεν λουτρόν καὶ στεῖλον ἦντιναν ἀγαπᾶς καὶ ἦντιναν θέλτς (ἦτοι τὴν Πέμπτην θέλω ἀνοίξῃ αὐτῇ λουτρόν· πέμψον λοιπὸν οἰανδήποτε προσέτι θέλης καὶ ἀγαπᾶς).» Τῇ ἐσπέρᾳ λοιπὸν τῆς Τετάρτης πρὸς τὴν Πέμπτην ἢ νύμφη συνοδευομένη ὑπὸ τινῶν παρθένων προσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς προσκαλεσάσης αὐτὴν, ἔνθα προσέρχεται καὶ ὁ γαμβρὸς κρυφίως. Ἀφοῦ δειπνήσωσι καὶ διασκεδάσωσιν ἀρκούντως, κατακλίνονται. Τὴν ἐπιούσαν πρὸ μεσημβρίας παρασκευάζουσι φαγητά,

προσκαλέσαντες δὲ καὶ ἕτερα πρόσωπα ἀνέρχονται τὸ ὅλον εἰς εἴκοσιν ἢ τριάκοντα ἄτομα καὶ ἀφοῦ γευματίσωσι μεταβαίνουνσιν εἰς τὸ λουτρόν,²⁾ προπορευομένων μουσικῶν ὀργάνων. Συμπαραλαμβάνουσι καὶ δίσκον φέροντα γλύκυσμα (τουρκιστὶ μπακλαβὰν καλούμενον) μετὰ πέντε ἢ ἐξ πῆχεων φλανέλλης, ἢ ἐνὸς πλήρους τεμαχίου ὑφάσματος γιαζίου καλουμένου, ἢ ἐνὸς φλωρίου ὡς δῶρον διὰ τὴν ἐπιστάτριαν³⁾ τοῦ λουτροῦ. Δι' ἑαυτοὺς συγκομίζουσι, πλακούντια, δίπτυρα, ὀπωρικά, σάκχαριν καὶ λειμώνια, τὰ ὁπῶα μετὰ τῶν λουτρικῶν φέρουσι παῖδες καὶ ἀχθοφόροι. Τῇ πομπῇ συνοδεύουσι μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ λουτροῦ ὄργανα μουσικὰ τὰ ὁποῖα ἔπειτα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς προσκαλεσάσης τὴν νύμφην εἰς τὸ λουτρόν, ἵνα ἐν καιρῷ τῆς ἐξόδου (περὶ τὴν δωδεκάτην ἑσπερινὴν ὥραν) προσέλθωσι πάλιν εἰς προὑπάντησιν τῆς νύμφης. Ἀμα τῇ εἰς τὸ λουτρόν εἰσόδῳ προσφέρεται τῇ ἐπιστάτρίᾳ αὐτοῦ τὸ δῶρον αὐτῆς, ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσκεκλημένων ἐνοικιάζονται δεξαμεναὶ ἢ καὶ ὀλόκληρον τὸ λουτρόν. Τότε ἀφοῦ ἐκδυθεῖσαι εἰσέλθωσι πάσαι αἱ λοιπαί, εἰσέρχεται τελευταῖον καὶ ἡ νύμφη μετὰ τινος τῶν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν αὐτῆς, ἵνα μὴ ἴδωσιν αὐτὴν αἱ τοῦ μνηστήρος αὐτῆς συγγενεῖς, ἅς ὀφείλει νὰ κρύπτηται. Ἦδη πλέον διανέμεται σάπων, ἀρχονται δὲ λούουσαι ἀλλήλας ἢ καὶ λουόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένων λουτροφόρων γυναικῶν. Ὑπὸ μιᾶς δὲ τοιαύτης λούεται ἡ νύμφη ὑψηλότερον πασῶν τῶν ἄλλων καθημένη. Μετὰ μίαν ἢ δύο λούσεις διανέμονται λειμωνάδες, πλακούντια, δίπτυρα καὶ ὀπωρικά, μετὰ ταῦτα λούονται ἅπαζ ἔτι, ἀφοῦ δ' ἐξέλθωσι παρθένοι τινές, ἐξέρχεται καὶ ἡ νύμφη ἐγκαίρως, ἵνα μὴ ἴδωσιν αὐτὴν ἐνδυομένην οἱ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ γαμβροῦ

¹⁾ Προκειμένου περὶ τῆς παρασκευῆς τοῦ τοιούτου γλυκύσματός, λέγουσι «θὰ δένωμε τὴν πουρμάν».

²⁾ Σημειωτέον, ὅτι καθ' ἣν ὥραν μέλλουσι νὰ ἐκκινήσωσιν ἡ νύμφη κλαίει ἀρνούμενη ν' ἀλλάξῃ ἐνδύματα· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπέκει τῇ βίᾳ· ἡ δὲ μήτηρ ἀσπάζεται αὐτὴν θρηνοῦσαν, οἶονε παραμυθία αὐτῇ.

³⁾ Οἱ μὴ εὐποροῦντες προσφέρουσιν αὐτῇ κάλυμμά τῆς κεφαλῆς Τουρκιστὶ γιαζιμὰν καλούμενον· ἀνὰ ἐν δὲ τοιοῦτον μετὰ τεμαχίου σάπωνος προσφέρεται καὶ ταῖς λουτροφόροις γυναῖξιν.